

Oxögat

nr 2
maj 2022

MEDLEMSBLAD • FÖRENINGEN VADSTENA-AKADEMIENS VÄNNER

BREAKING THE WAVES

Återseendets glädje för fem sångare

De började sina studier i Vadstena och nu är de tillbaka för att medverka i en unik uppsättning. Fem sångare – däribland Josefine Mindus som sjunger huvudrollen – berättar här vad detta betytt för dem.

Att få återvända till Vadstena för en operasommar är något som dessa sångare verkligen ser fram emot. De har alla studerat vid musiklinjen vid Vadstena folkhögskola, som i dag utgör Vadstena sång- och pianoakademi.

– Att få jobba med romanser, urbra gehörsundervisning och sjunga i en bra kör, gör att jag känner mig lyckligt lottad, säger Rebecka Elsgard som är tillbaka som repetitör. Hon har studerat både piano och sång i Vadstena och studerar nu på Operahögskolan i Stockholm.

– Utbildningen på folkhögskolan i Vadstena präglar mig var dag, menar Ebba Lejonclou. Den gav mig verktyg som musiker, i en miljö som var både sporrande och tillåtande. Jag utvecklades både som sångerska och människa.

Efter studier vid högskolan för musik och teater i Leipzig studerar hon också vid Operahögskolan i Stockholm. Men har kvar en fot i Tyskland i en vokalensemble.

– Fantastiska lärare och en underbar miljö. Jag hade gått på folkhögskola tidigare och tänkte "max ett år" men när terminen var slut insåg jag att det inte räckte. Det säger Ludvig Nilsson som för tredje gången är repetitör vid Vadstena-Akademiens. Även han studerar vid Operahögskolan i Stockholm.

Gustav Johansson har under våren debuterat på Det Konglige Teater i Köpenham och han utbrister:

– Tiden som student på musiklinjen på Vadstena folkhögskola är fortfarande den mest värdefulla i mitt sångarliv. När jag kom till Vadstena flyttade jag för första gången hemifrån och här visade sig musikvärlden när den är som bäst. De verktyg för instudering och musikalisk interpretation jag fick där har jag alltid med mig.

Sopranen Josefine Mindus är tillbaka i Vadstena där hon en gång började sin sångutbildning. Nyligen tog hon emot Anders Walls stipendium på Confidencen av prinsessan Christina.

"Tiden som student på Vadstena folkhögskola är fortfarande den mest värdefulla i mitt sångarliv."

Mest lyrisk är nog Josefine Mindus som efter musikhögskolan i Hannover just nu är en del av operastudion på Komische Oper i Berlin.

– Vi är blommor och fröna sattes i Vadstena. Frön som fick växa tryggt och när skotten sköt ur jorden betraktades vi med förundran. När vi blev otåliga bad man oss att ha tillit till processen. Vi fick näring och växte lite till. Även om vi på länge inte skulle vara en del av något blomsterarrangemang, betraktades vi alltid som blommor: rosor, blåklint, luktärt. Med stor potential.

Att få möta dessa "återvändare" och sceniska begåvningar blir en garanterad höjdpunkt.

KARIN WESTBERG

FOTO: ANDERS WALLS STIFTELSE

Breaking the Waves beskriver en brutal verklighet.

REGISSÖREN YLVA KIHMBERG

"Jag ville inte sjunga mer"

Med ett "svårt" stycke tar hon sig an tidsandan. Ylva Kihlberg räds inte utmaningar efter att hon tröttnat på att sjunga.

Hon satsar på den amerikanska operan *Breaking the Waves* – för första gången i Skandinavien. Regisserar detta moderna sorgespel i renässansslottet i Vadstena. Men bakom hennes egen mångsidiga fasad döljs både en trädgårdsentusiast och konstälskare.

Hennes täppa vid det "pyttelilla" huset, täckt med stråtak, bär namn som Rosenkavaljeren, Tosca, Rusalka och Mozart. Varje rabatt med sina färgackord i rosa och blekblått, mörk purpur och blekgult är inspirerade av hennes favoritroller. Särskilt månskensbädden, som överlever i skuggan och lyser vit om kvällen, minner om Sängen till månen som hon sjungit som Rusalka. Hon drar längtansfullt på ordet aprikos och utbrister:

– Jag älskar blommor!

Sedan tjugotre år finner man denna konstnärssjäl på andra sidan Sundet.

Vilken är skillnaden?

– Bra fråga, jag tycker att skillnaderna är större än jag räknade med. Arbetsmässigt har vi olika mentalitet. Generellt sett ligger Sverige långt före när det kommer till jämställdhet och exempelvis rökning på offentliga platser. "Metoo" kom också senare till Danmark. Till Sverige kommer förändringarna för det mesta snabbt och blir mycket stora.

Nyss utnämndes hon till dramaturg vid Malmö Opera och är nu en del av det konstnärliga rådet. Efter sex veckor på den nya chefsposten där hon får stor användning av sina många utbildningar har jobbet visat sig vara "jättespännande".

Känner du att du hamnat rätt?

– Ja, det är väldigt kul och lärorikt och jag känner mig glad hela tiden.

Uttalandet förbryllar. Detta är nämligen en uppburen sångerska som fått Dannebrogen och inte kan tänka sig en

dejligare plats än huset från 1877 i den danska byn med tio hus och en kyrka. Och som känt sig som mest hemma på Gamle scen i Köpenhamn. Men som Ylva Kihlberg säger:

– Jag älskar att lära mig nya saker!

Nyfiikenheten driver henne till oanade kontinenter och får oanade följder. Mötet på en debatt i Köpenhamn med Missy Mazzoli, kompositören till *Breaking the Waves*, blev avgörande.

– Jag blev hypnotiserad. Musiken drabbade mig. När jag träffade Nils Spangenberg för att prata om vad vi eventuellt skulle spela i Vadstena slog det mig plötsligt "jag vet vad vi ska göra - Missy Mazzolis *Breaking the Waves*"! — Absolut inte, sade han, jag hatade filmen. "Lyssna på musiken", bad jag.

Så kom det sig att Vadstena-Akademien nu blir först att sätta upp ett av samtidens mest skakande dramer. Somliga har rest frågan om det är lämpligt.

– Men det är precis här det är lämpligt, säger Ylva Kihlberg. På Vadstena-Akademien kan vi skapa trygga ramar och ge de unga sångarna verktyg för att arbeta med svåra ämnen, även senare i karriären. Vi samarbetar med en intim-koordinator som arbetar med både sångare, oss i teamet och de andra stipendiaterna och det känns som ett viktigt steg i hur vi fortsatt ska ta oss an de ofta våldsamma ämnen som opera innehåller. *Breaking the Waves* behandlar svåra ämnen som sexuellt våld, övergrepp och förtryck.

Hon har själv 25 års erfarenhet av att stå på en scen. Mitt i en lysande karriär, när rösten var som bäst, valde hon att sluta sjunga. Beslutet att övergå till att regissera var en lång process, men när hon väl valt väg kändes det både spännande och rätt.

De tvära kasten har lagt grunden till en spännande

Ylva Kihlberg

Gör: Regissör vid Vadstena-Akademien, ny dramaturgiatsef och konstnärlig ledare på Malmö Opera

Bor: Sedan 1999 i Danmark

Familj: Nybliven mormor "Mirakulöst!"

Utbildning: Ekonom, Operahögskolan i Stockholm, diplom-utbildning i konst- och kultur-ledarskap, studier i konsthistoria, projektledning och dramaturgi

Utmärkelse: "Att bli utnämnd av danska drottningen till riddare av Dannebrogen var en stor eloge för mig som utlänning, jag är dock riddare utan häst..."

Hemlig färdighet: Sjungit i rockband och dansat i 15 år

Favoritroller: Marsalkinnan i *Rosenkavaljeren*, *Tosca*, *Emilia Marty* i *Fallet Makropulos*

Favoritscen: "Kände mig mest hemma på Gamle scen i Köpenhamn."

Favoritssysla: "Trädgårdsarbete. Borde jordförbättra och rensa, men njuter i stället. Trädgården ska helst inte vara en börda utan en lisa".

FOTO: DAN MÖLLER

erfarenhet. Visserligen gick hon i Adolf Fredriks musikklasser men valde att bli ekonom. Senare sökte en kompis sökt till Birkagårdens musiklinje och hon följde efter mest på test. Plötsligt åkte hon in på en reservplats.

– Jag hade en fantastisk chef som uppmuntrade mig. "Om du inte prövar nu så kommer du att ångra dig resten av ditt liv". Sedan dess är opera mitt livs passion. Och nu får jag vara kvar men på andra sidan orkesterdiket!

Karriären har fört henne långt; till Tel Aviv- operan och Jerusalem som hon älskar, till operans vagga Italien och inte minst Opera North i England "som gör allt".

Inför mötet med alla sångare i Vadstena säger hon:

- Alla solister är våra första val. Det blir spännande att äntligen få ses i verkligheten, än har vi bara setts digitalt. Och Vadstena-Akademien är en fantastisk institution - som ger möjlighet till stipendier och är en språngbräda för många.

Ylva Kihlberg längtar efter att få uppleva staden vid Vättern. Hemma längtar hon efter skönheten och tystnaden. Och njuter av rosa scilla och pärlhyacinter ...

MARIA WAXEGÅRD

Ryska sångare portas

Inga ryska sångare deltar i den internationella Stenhammartävlingen i juni. Inte heller någon jurymedlem från Ryssland.

– Vi är solidariska med andra internationella företag och institutioner som valt att isolera Ryssland, uppger Claes Egnell, styrelsens ordförande.

Tävlingen är Sveriges främsta för operasångare från hela världen och hålls 10 - 17 juni i De Geerhallen i Norrköping. Av 127 sångare från 27 länder har juryn utsett 70 sångare att delta.

– Vi ser detta som en global åtgärd för att få slut på ett krig. Men vi är medvetna om att det i många fall får tragiska effekter, förklarar Claes Egnell.

Detta blir åttonde gången som *Wilhelm Stenhammar Music Competition* avgörs med operasångerskan Sonja Stenhammar som konstnärlig ledare. Hon porträtterades i OXÖGAT nr 2 2021.

Kommer även Stiftelsen internationella Vadstena-Akademien att stänga ute ryska sångare?

– Nej, vi har som princip att lösa det från fall till fall. Ryska artister är inte portade genom sitt medborgarskap. Det beror helt på vilken person det rör. Somliga bor i Europa och har hela sin yrkeskarriär utanför Ryssland, svarar konstnärlige ledaren Nils Spangenberg.

Till skillnad från Stenhammartävlingen, som är uppbyggd mer som en nationstävling, är akademien inte fokuserad på hemhörigheten, fortsätter han.

Men inte heller Vadstena lär se skytten av någon rysk sångare i sommar. Stipendiaten Ekaterina Prosenko, som skulle framträtt i *Maskerad kärlek*, har lämnat återbud. I stället har hon erbjudits en anställning i Italien.

MARIA WAXEGÅRD

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Uti vår hage...

Där växer inte bara blå bär. Utan fagra blommor som bjuda till dans. Denna stamsång känns extra aktuell denna sommar. Snart blommor rosor och krusmynta. Särskilt i Vadstena!

Naturen är i full blom. Djuren frustar ystert i sina hagar. Det är bokstavligt kosläpp i hela landet. Teatrar, operor och konserter slår upp sina portar. Över hela landet flockas publiken.

I Vadstena fylls nu bänkarna på Gamla teatern snabbt. I kulisserna stampar sångarna otåligt för att släppa lös 1700-talets opera. På slottet laddar man för ett modernt och hittills aldrig skådat sorgespel. Det ser ut att dra fulla hus.

Samtidigt bör vi inte glömma att tillvaron inte ter sig lika ljus och blomstrande överallt. Situationen för det hårt pressade kulturlivet – bara två timmars flygresa från oss – tvingar oss att agera. På flera platser ges konserter och evenemang till stöd för Ukraina.

Själv har jag njutit av *Giselle* med Kyiv Grand Ballet. Dansarna kan inte åka hem efter sin solidaritetsturné utan intäkterna går till deras familjer. De kallar sig balettsoldater och visar att ukrainsk kultur inte är död. Deras "dödsdans" om en bondflicka som förälskar sig, dör av brustet hjärta och förvandlas till ett andeväsen är både betagande och djupt gripande. Mot en nattsvart klangbotten. Se den om kompaniet passerar där du bor!

För Vännerna blir det rika tillfällen att ses i sommar. Som vanligt till genrep och föreställningar. Men också till vår vändag 3 augusti. Mest av allt ser jag fram mot årsmötet 10 juli. Som blir fysiskt efter två års pandemi. "Vill du mig något så träffas vi där!" Väl mött!

ETTAN BRATT
ordförande

Ettan Bratt

SOMMARNATTENS TONSÄTTARE

"Hastverket blev hans vackraste"

Hugo Alfvéns vackraste verk blev sången som denne skrev i hast. Det byggde på några sällsynt sångbara strofer av Vadstenatraktens nationalskald. Om det närmast "omöjliga" uppdraget att komponera ett verk på några timmar berättar Vännernas tidigare ordförande director musices emeritus Hans Lundgren.

DET ÄR FREDAG kväll den 10 februari 1911. Hugo Alfvén och hans vän Harald Adelson – Mabel kallad – är på väg till restaurang Gillet i Uppsala för att inta supé. Ett lätt snötäcke ligger över staden. Det är mulet och några grader kallt. Alfvéns tankar är uppfyllda av ett brev han några timmar tidigare fått från Verner von Heidenstam. Brevet innehöll en dikt och en kommentar från Heidenstam: "mig tycktes de med rödt förstrukna stroforna någorlunda kantabla".

Dikten påverkade Alfvén djupt. Både innehållet och formen. Han hade aldrig tidigare läst sångbarare strofer! När männen passerar Domkyrkan slår klockan nio och Alfvén påminns om några rader i Heidenstams dikt:

*Klockorna dåna. Tungt slå de,
mullra och kvida de,
sjunga sin sång till de dödas färd.*

Alfvén hade nyss tillträtt som director musices för Kungliga Akademiska Kapellet i Uppsala den 7 juni 1910. I början av oktober samma år mötte han Adelson för första gången då denne kom på visit. Adelson var juridikstuderande och förstebas i Orphei Drängar. Hans ärende var att erbjuda Alfvén befattningen som dirigent för OD och omedelbart ta över efter den legendariske Ivar Hedenblad som hastigt gått bort 1909, endast 57 år gammal. Alfvén blev mycket smickrad då Hedenblad som dirigent under 29 år utvecklat OD till en kör med världsrykte och han tvekade inte utan svarade omedelbart ja. Han kom att inneha befattningen i 37 år.

Återstoden av hösten gick åt till repetitioner och planering av vårterminens konsertprogram. Alfvén bestämde omedelbart att använda båda sina nya ensembler och göra ett program för manskör och orkester. Två konserter planerades, en den 18 mars i Uppsala och en veckan därpå i Hedvig Eleonora kyrka i Stockholm. På programmet stod bland annat *Islossningen* av en annan av hans företrädare, J A Josephson, samt *Requiem* av den italiensk-franske tonsättaren Luigi Cherubini. Det senare verket hade aldrig tidigare framförts i Sverige.

BREVET FRÅN HEIDENSTAM som anlände den 10 februari tvingade fram en ändring av planerna. Alfvén hade besökt Heidenstam på Naddö i november 1907 och fått hjälp med inspirationen till ett kompositionsuppdrag och nu skrev Heidenstam till sin vän med anledning av Gustaf Frödings död.

*Bort gå de,
stamma drida de
en efter en till skuggornas värld.
Klockorna dåna. Tungt slå de,
mullra och kvida de,
sjunga sin sång till de dödas färd.*

*Ponenar vor du och blommande vär,
söfvens sus vid tjödernas stränder!
Prof, var: sångare, sof på din bär,
lyft på Tusendes händer!*

*Skald, stig genom nattes dörr
kungorok till skuggornas östra!
Oförgämligt
stränga spelat, ditt silfverklara,
lyder ännu för oss som förr.*

Dikten som Verner von Heidenstam ville ha tonsatt omgående.

Fröding dog på morgonen onsdagen den 8 februari i Villa Gröndal på Djurgården i Stockholm. Heidenstam skrev sin dikt *Gustaf Frödings jordafärd* och skickade den till Alfvén med ett brev där han, mer eller mindre, beordrade Alfvén att tonsätta den för manskör och framföra den med OD vid Frödings jordfästning i Klara kyrka. Jordfästningen skulle äga rum söndagen den 12 februari. Utmaningen att komponera och öva in verket på två dygn var förstas i det närmaste omöjlig, men Adelson övertalade Hugo Alfvén att göra ett allvarligt försök.

Alfvén skriver i sina memoarer om kvällen den 10:e:

Supen på Gillet blev mycket underlig/.../: hjärnan klövs i två plan. Det övre deltog i samtalen, medan det undre arbetade för fullt. Liksom den kvällen på Naddö försvann också nu stundtals tid och rum. De bortgångnas dystra procession drog mig med till skuggornas värld. Jag hörde dödsängeln förfärliga bud: "Skald, stig genom nattes dörr..." Det ekade mot mina trumhinnor med domsbasunens klang. Texten var så inspirerande, att tonerna flöt in i orden nästan av sig själva. Det gällde närmast blott att fasthålla dem i minnet. Då min värd och jag efter några timmar lämnade Gillet, var sången så godt som färdig för nedskrivning.

NÄR VÄNNERNA ÅTERVÄNDE till Alfvéns bostad i Linneanum satte sig Adelson att skriva kallelser till sångarna i OD medan Alfvén skrev ned musiken han hade färdig i huvudet. De fortsatte med att skriva ut stämmor till sångarna och klockan sju på morgonen

N° 248. Gustaf Frödings jordafärd. 117

V. v. Heidenstam. Hugo Alfvén.

Adagio.

pp Bort gå de, stum - ma skri - da de en ef - ter en,
pp en ef - ter en, till skug - gornas värld. Klock - or - na då - na. Tungt slå de,
mf mull - ra och kvi - da de, sjun - ga sin sång till de dö - das färd.
mf kvi - da de,

poco più mosso

pp Som - mar var du och blom - mande vår, säf - vens sus vid sjö - ar - nas stränder.
pp Sof, vår sång - are, sof på din bår, lyft på tu - sen - des hän - der!

Noterna till sången som skrevs på bara några timmar.

väckte de institutionens vaktmästare som "fick nöjet att i morgonkyran springa runt staden med kallelsekorten". Kören repeterade klockan 12 på lördagen och ytterligare några timmar på lördagkvällen och dagen efter tog de tåget till Stockholm och Alfvén skriver i sina memoarer:

Den följande dagen stod jag i Klara kyrka, vid Frödings huvudgård, och ledde för första gången offentligen mina kära Orphei Drängar, som med gripande patos framförde Heidenstams och min sista hälsning till ett odödligt snille.

Så kom det sig att till programmet för de planerade konserterna i mars las *Gustaf Frödings jordafärd*, i praktiken ett hastverk men ändå ett av Alfvéns vackraste och mest inspirerade verk till en lika hastigt tillkommen, men översinnligt vacker text.

Som en tribut till Hugo Alfvéns första konsert med OD och Akademiska kapellet framförde jag själv i oktober 2011 – alltså drygt hundra år efter Frödings jordafästning – Cherubinis *Requiem* och *Gustaf Frödings jordafärd* med Linköpings Studentsångare, Sångarbröderna i Boxholm och Linköpings Akademiska Orkester. Konserterna gavs dels i Hedvig Eleonora kyrka i Stockholm, dels i Linköping och Boxholm.

HANS LUNDGREN

Aktuellt jubileum

I år är det 150 år sedan Hugo Alfvén föddes i Stockholm. Han började i unga år som violinist i Hovkapellet men kom för alltid att förknippas med Dalarna dit han flyttade och tidigt blev ledare för Siljanskören. Under flera decennier ledde han även Orphei Drängar i Uppsala där han var director musices.

Självporträtt av Hugo Alfvén på Capri i augusti 1922.

Han kan enklast beskrivas som den lantliga idyllens mästare. För de flesta känd för orkesterstycket *Midsommarvaka* och körarrangemanget till folkvisan *Uti vår hage*. Till hans mest sublimesa sånger hör *Skogen sover* och *Så tag mitt hjärta*. Han är särskilt hyllad för sin stämflätning och rika palett av klangliga färger. Men också kritiserad för sin självupptagenhet, populism och erotiska eskapader.

En mer okänd sida av tonsättaren är hans måleri och därför arrangeras en utställning av hans verk på Waldemarsudde i sommar. Det ges också ut en ny biografi av Tobias Lund och en ny skiva romanser med Elin Rombo. I juli firas Alfvén - dagen i Leksand och under hösten ger bland annat OD en minneskonsert i Uppsala och Radiosymfonikerna en sing along-konsert i Berwaldhallen. Lyssna gärna på P2:s Klassiska dokumentär och Klassiska podden!

Sagt om Hugo "Ego" Alfvén

"Han var ett offer för sin egen passion. Han slungas runt i livet och det blir tydligt i sångerna".

Elin Rombo, sångerska

"I dag skulle vi kalla honom sexmissbrukare. Han tröstar sig ofta med en ny kvinna".

Camilla Lundberg, musikjournalist

"Gryning vid havet är det stiligaste han skrivit för manskör."

Cecilia Rydinger, körledare

"Midsommarvaka är hans mest humoristiska verk. Han står på höjden av sin inspiration."

Tobias Lund, musikvetare

FOTO: SVERIGES RADIO/
MATTIAS AHLM

Vår främsta exportvara – Nina Stemme och Malin Byström – som sommarpratare – drillade i Vadstena.

MED VÄNLIGA HÄLSNINGAR

Stjärnor på export

INGET ÄLDRAS LIKA snabbt som världsutställningar. Senast det skedde för mig var under Spaniens heta sol. Svenskarnas paviljong hamnade till sist i de djupa bergslagsskogarna. Omdöpt till Måltidens hus i Grythyttan.

I Sevilla talades vitt och brett om inspirationens ljus. Alltså hur "vedlandet" i norr framställt allt från tändstickor till glaskonst. För att inte tala om tumstocken och dynamiten.

Detta land av ingenjörer har också en annan egenhet. Sprunget ur folkdjupet, och det kan enklast beskrivas som sångröster. Varför, kan man fråga sig.

MÅNGA HAR SÖKT lösa gåtan till fenomen som Jenny Lind och Christina Nilsson, och i vår tid megastjärnor som Birgit Nilsson och Jussi Björling. Alla med världen som scen.

I många av Europas operahus lyser svenska sångare. Detta är snarare regel än undantag. Somliga landar i strålkastarljuset på The Met. Fordom Nicolai Gedda, Gösta Winbergh och Elisabeth Söderström.

Numera Peter Mattei och Nina Stemme, "världens bästa operasångerska" sedan 2013, och Malin Byström, korad till "årets bästa operasångerska" 2018. Listan är lång och den slutar inte där.

LÅT MIG HÄR komma med en förklaring. Utöver det personliga arvet av lämpliga stämband. Den första botten i språket, tryfferat med många vokaler. Den andra i den sjungande satsmelodin. Inte ens finlandssvenskan kommer i närheten av vår specifika rytm eller sätt att förlänga ett ljud i betonade stavelser. Den tredje och kanske viktigaste – i traditionen.

Över en halv miljon svenskar sjunger i kör, otaliga prövar sångens vingar i hundratalet skolor och högre lärosäten. Så klart att detta utgör en härlig mylla för spirande storheter. Därtill kommer alla operahus, med Vadstena-Akademien som ett av de intressantaste. Med sin skatt av oprövat och bortglömt.

Just detta är, som jag ser det, en garanti för god skörd och återväxt. Jämför med den grundmurade Sibeliusakademien som fostrat rader av finska världsdirigenter. Från späda ålder.

VÅR FRÄMSTA EXPORT är alltså inte som kan tro järnmalm och Absolut vodka. Utan sångare. Lite överraskande kan tyckas. Men man behöver bara andas ordet ABBA så förstår alla vad det handlar om.

Den lilla nationens gissel är att publiken inte räcker till. De mest lovande måste söka sig ut, bortom gårdsgårn, för att erövra roller och lagrar. Men väl där står det klart för alla. Blott Sverige svenska sånglärkor har. Någon emot?

REDAKTÖREN

Kan jag sjunga eller inte?

Blivande sångare har gått miste om många kontakter när operahuset varit stängda. Eleverna som lämnat operahögskolorna i Stockholm, Göteborg och Malmö har denna vår fått en extra skjuts av erfarna operasångare i samma fack genom organisationen Musikalliansen. Sopranen **Elin Rombo** är mentor och ger i kulturradion rådgivning om hur man bör tänka när man har ont i halsen.

– Min erfarenhet är att kan man inte sjunga och är sjuk då ska man ställa in. Det är inte hela världen. Men vill man sjunga ska man inte göra det med en massa ursäkter. Då sjunger man och gör sitt absolut bästa.

Barn måste få sjunga

Om Sverige ska bli ett sjungande land måste arbetet börja redan i förskolan. Det anser **Susanne Rydén**, preses i Kungliga musikaliska akademien. Även små barn måste få sjunga i kör och uppleva levande musik.

I en intervju med Sveriges radio påpekar hon:
– Vi måste se till att det är ok att sjunga. Barn måste få tillgång till sin röst och möjlighet att utveckla sin talang under hela skoltiden. Därför måste vi börja från grunden – i förskolan.

Rödheten har en silverklar vacker sångröst. Lyssna på www.xn--fgelsng-exae.se/roedhake/

Så klarar du rösten!

Efter covid-19 upplever somliga att rösten blivit hes eller skrovlig. I värsta fall får man inte fram någon röst alls. Det beror på att stämbandets tagit skada av upprepade hostningar.

Svenska logopedförbundet kommer nu med goda råd. Att harkla sig ofta är skadligt för rösten. Kroppen svarar med att bilda slem för att skydda stämbandets muskler. I stället bör man:

- dricka mycket vatten
- andas in vattenånga
- humma mjukt "mmm" och sedan svälja
- gäspa med stängd mun och sedan andas ut med öppen mun
- andas genom näsan
- träna bukandning

Det är viktigt att aktivera stämbandets några gånger om dagen. Men om rösten känns hes och ansträngd bör man tala mindre än vanligt. Detta bör man **inte** göra:

- tala länge i telefon eller på video
- överösta buller
- viska
- tvinga fram sin normala röst

Den som inte återfått sin röst efter 6 - 8 veckor efter symptom på covid -19 bör vända sig till öron-näsa-halsläkare, foniater och logoped.

MARIA WAXEGÅRD

Anmäl här

Vännernas årsmöte hålls söndagen 10 juli kl 14 på Asylen i Vadstena. Efteråt serveras after noon-tea till självkostnadspris, varpå kvällens föreställning av *Il colore fa la regina* ges på Vadstena Gamla teater kl 18.30. Anmäl till klubbmästaren Jan Johansson jannemobel@telia.com eller ring 0706 85 30 03 om deltagande i årsmötet. Vännernas vändag hålls onsdagen 3 augusti kl 13 i Klosterkyrkan i Vadstena. Efteråt bjuds på en måltid i Folkhögskolan vid Vätterns strand. Anmälan om deltagande i vändagen görs också till klubbmästaren.

Sven-David Sandström (1942-2019).

Världspremiär för hans sista opera

Tonsättaren **Sven-David Sandström** kom från Motala. Nu får hans sista opera *Livets bok* världspremiär i Norrköping.

Den 14 oktober uruppförs operan av Norrköpings symfoniorkester och Eric Ericssons kammarkör med en rad kända sångare som Anna Larsson, Joel Annmo och Olle Persson. I de ledande rollerna märks Miriam Treichel och Jeremy Carpentier.

Operan bygger på romanen *Boken* av Niklas Rådström som skrivit librettot. Den utgår från skapelseberättelsen i Bibeln och kören sjunger alla djuren i Noaks ark. Operan iscensätts av Peter Oskarson och dirigeras av Tobias Ringborg.

Sven-David Sandström var professor i komposition vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm 1985 -1995 och vid Indiana University i Bloomington i USA 1999- 2008. Han växte upp i Borensberg och glömde aldrig sitt ursprung i Östergötland. Den 30 oktober skulle han ha fyllt 80 år.

Hon blir ny klassisk artist

Sopranen **Johanna Wallroth**, vars karriär OXÖ GAT följt under pandemin, har utnämnts till nästa klassiska artist i P2. Hon kommer nu att höras i konserter med Sveriges radios symfoniorkester från Berwaldhallen. Utnämningen är ett sätt lyfta unga musiker i början på karriären.

– Jättestort, säger Johanna, som det senaste året studerat vid Wiener Staatsoper. Något jag inte ens vågat tänka på – utan en stor gåva.

Hon debuterade digitalt för ett år sedan med Kungliga filharmonien och möttes av strålande recensioner. Men hennes verkliga genombrott skedde 2019 vid Vadstena-Akademien i operan *Orpheus*.

Vi saknar er!

Har du missat att betala medlemsavgiften? Betala på bankgiro 294 - 4569 eller swisha till 123 129 3000. Årsavgiften för medlemskap i Vadstena-Akademiens Vänner är 300 kr eller 500 kr för par. Glöm inte att uppge namn! Har du inte lämnat mejladress? Gör det snarast till bengt.horn@boremail.com

Kalendarium sommaren 2022

VADSTENA-AKADEMIEN

www.vadstena-akademien.org

Il colore fa la regina / Maskerad kärlek

Nypremiiär av 1700-talsopera av Carlo Francesco Pollarolo och Matteo Noris. Regissör Clara Svärd, musikalisk ledare Mariangiola Martello, scenografi/kostym Nina Sandström, mask Moa Hedberg, ljus Marcus Philippe Gustafsson. Sångare: Arianna Stornello (sopran), Clarice Granado Persson (sopran), Hugo Paulsson Stove (tenor), Karl Söderström (baryton), Lova Huledal (mezzosopran), Karin Moberg (sopran), Danilo Pastore (countertenor). Premiär fre 8 juli kl 18.30 på Vadstena Gamla teater. Spelas 10, 11, 13, 14, 16 juli. Vännerna har rabatterat pris (315 kr) och femtio platser reserverade till föreställningen 10 juli. Mejla biljett@vadstena-akademien.org för mera information. Övriga föreställningar bokas via hemsidan www.vadstena-akademien.org/biljetter.

Breaking the waves

Skandinavienpremiär på samtida opera av Missy Mazzoli och Royce Vavrek, baserad på Lars von Triers film från 1996. Regissör Ylva Kihlberg, musikalisk ledare David Björkman, scenografi/kostym Bente Rolandsdotter, mask Ann-Charlotte Reinhold, ljus Marcus Philippe Gustafsson. Sångare: Josefin Mindus (sopran), Jonah Spungin (baryton), Ebba Lejonclou (mezzosopran), Helgi Reynisson (baryton), Elisabeth Jansson (mezzosopran), Mattias Gunnari (tenor), Gustav Johansson (bas). Offentligt genrep 20 juli, premiär 22 juli kl 18.30. Spelas 25,26,29,31 juli, 1,5, 7 (obs kl 16) 9, 10 augusti. Vännerna har rabatterat pris (400 kr) till föreställningarna 23 och 26 juli. Bokas med koden **Vänner** via hemsidan www.vadstena-akademien.org/biljetter.

KONSERTER

- 15 juli** kl 20 Dormitoriet, Vadstena klostermuseum. Medverkande från operan *Il colore fa la regina*.
2 augusti kl 20 Vadstena Klosterkyrka. Medverkande från operan *Breaking the Waves*.
26 augusti kl 18 De Geerhallen, Norrköping, i samarbete med Norrköpings symfoniorkester.

SHAKESPEAREFABRIKEN www.shpg.se

Mycket väsen för ingenting.

Komedi av William Shakespeare. Regi Inga Onn. Skådespelare: Per-Johan Persson, Rebecca Gorwat, Nina Dahn, Rebecca Holmlund, Pontus Plaenge, Philip Lithner, David Bengtsson, Åsa Ekberg, Karolina Mindell Kidanu, David Gustafsson, Paula Brandt. Premiär lör 2 juli kl 18. Spelas fram till lör 6 augusti. För senaste information se hemsidan.

OXÖGA "Oxöga, oval åskådarpöppning i slutna teaterloge, efter det motsvarande fr. *oeil de boeuf*, vilken beteckning gives runda fönsteröppningar i allm." [Svensk Uppslagsbok, 1934 års upplaga.] Oxögat ger möjlighet att observera utan att bli observerad och har fått ge namn åt medlemsbladet.

Vadstena Sparbank

vadstena buss

alatruck

Enbart välljud!

Den fanns en gång en operachef som hette Valfrid Lindeman. Denne tusenkonstnär fyllde nyss 60 och därför erinras om följande episod. Efter repetitionen på Operan av Aniara gick författaren (till verseposet) och kompositören ut på krogen. Harry Martinsson var hela tiden tyst. Vid första snapsen startade ett gatuarbete utanför med ett öronbedövande oväsen. Då tittade Martinsson på Blomdahl och sa på sin vänliga blekingska dialekt: Jasså, du skriver snapsvisor också!

När Vadstena-Akademien ger sina föreställningar på Vadstena slott behöver vi inte oroa oss för liknande störande ljud. Då kan alla, inbegripet våra uppskattade sponsorer **Vadstena Sparbank, Strandbergs Mode, Vadstena Buss, Ala-truck** samt **Vadstena Blommor och Design**, enbart njuta. Som sponsor kan man också glädjas åt att synas i vårt blad OXÖGAT. Kanske just du vill bli sponsor? Kontakta i så fall undertecknad.

JAN JOHANSSON

VADSTENA-AKADEMIENS VÄNFÖRENINGIS STYRELSE 2021-2022

ORDFÖRANDE: **Ettan Bratt**, Lidingö, 070-745 38 99, ettan@ettanbratt.se

SEKRETERARE: **Millan Baeckström**, Vadstena, 0768 -31 06 94, millan317@hotmail.com

KASSÖR: **Stefan Gunnarsson**, Vadstena, 0702-66 48 00, stefangunnarsson@live.se

MEDLEMSANSVARIG: **Bengt Horn**, Motala, 0706-77 71 93, bengt.horn@boremail.com

KLUBBMÄSTARE: **Jan Johansson**, Vadstena, 0706-85 30 03, jannemobel@telia.com

PUBLIKANSVARIG: **Viveca Sørensen**, Vadstena, 0739-38 01 04, vivecaoes@outlook.com

AMBASSADÖR: **Loa Falkman**, Stocksund, 0708-55 04 23, rosy.falkman@gmail.com

LEDAMOT: **Ture Rangström**, Stockholm och Gryts skärgård, 0705-36 82 09, rangstromture@gmail.com

LEDAMOT: **Rune Gyllander**, Stockholm, 0703-59 20 60, runegylander@gmail.com

REDAKTÖR för Oxögat: **Maria Waxegård**, Norrköping, 0768-40 81 81, maria.waxegard@telia.com

VALBEREDNING:

Karin Westberg (smk), **Ingrid Haking Raaby**, **Helena Agnemar**